

פיתוח מקצועי של מורים במרכזי הפסג"ה בעידן רפורמת אופק חדש-איכויות ותרומות
ש. אבדור

אחיה - המכללה האקדמית לחינוך, ישראל

מטרת ההרצאה היא להציג תפיסות של מורים המשתלמים כלפי תהליכי הפיתוח המקצועי שהם עוברים במרכזי הפסג"ה בישראל. מרכזים אלה מהווים את המסגרת העיקרית למימוש רצף הפיתוח המקצועי (עד דרגה 6) בהתאם לעקרונות המתווה של "רפורמת אופק חדש".

בלב הספרות העוסקת בפיתוח מקצועי של מורים קיימת ההבנה שפיתוח כזה משמעותו למידה מתמשכת של מורים לאורך חייהם המקצועיים. מחקרים מראים כי הלמידה נתפסת כתנאי עיקרי להתפתחות המקצועית של מורים. למידה אפקטיבית מתבטאת ברכישת ידע איך לתרגם את הידע שהם רוכשים לפרקטיקה המשרתת את טובת הצמיחה של תלמידיהם (Avalos, 2011). למידת מורים אינה שונה במהותה מלמידה של תלמידים בכל גיל ובכל רמה (Bransford, Brown & Cocking, 1999). בצד הצלחות בלמידה של מורים והתפתחותם המקצועית קיימים גם גורמים אשר מעכבים תהליכים של רכישת ידע חדש. הספרות המקצועית מציגה שאלות רבות לגבי טיבן ותרומתן של תכניות להכשרת מורים (אבדור, 2008; Musset, 2009) ולפיתוח מקצועי של מורים (אבדור ודיאמנט, 2011; כפיר, אבדור, ריינגולד והיישיריק, 2008; Faster, Kennedy, Reid & Mckinny, 2007).

המחקר שיוצג בהרצאה נערך בשנת 2012 על מדגם של 23 קורסי ליבה בהם לומדים מורים במסגרת מרכזי הפסג"ה על פי מפרט נושאי ותכני שהותווה במתווה "אופק חדש" על-פי תחום ההתמחות של המורה, דרג החינוך שלו והוותק שלו בהוראה. המחקר התבצע באמצעות שאלון מקוון עליו ענו 2854 מורים משתלמים המהווים מדגם מייצג של כ- 20% מכלל המורים שלמדו בקורסים שנבחרו למדגם המחקר. ממצאיו מצביעים על קיומם של שלושה מדדים עיקריים באמצעותם ניתן לתאר את איכות הקורסים ותרומתם למשתלמים. מדדים אלה עולים בקנה אחד עם הספרות המקצועית הקושרת את הצורך בשילוב בין ידע היגדי על מגוון צורותיו לבין ידע אישי ופראקטי במטרה להגיע להטמעה אפקטיבית של ידע ויישומו. המחקר מציג הבחנות בין משתני רקע המשפיעים על תפיסת המשתלמים את המסגרת הלימודית על תכניה ותרומותיה, ומציג את הצורך בשיתופי הפעולה עם מנהלי בתי הספר כתנאי הכרחי לאפשרות להפיק מההשתלמויות את שניתן להפיק מהן. ממצא זה עולה בקנה אחד עם המודל של גאסקי (Guskey, 2007) בדבר פוטנציאל התרומה של תהליכי פיתוח מקצועי של מורים.

מקורות ביבליוגרפיים:

אבדור, שלומית (2008). השינוי הנדרש במאפייני המועמדים להוראה, בהכשרתם ובפיתוחם המקצועי. בתוך: דרורה כפיר ותמר אריאב (עורכות): **משבר ההוראה: לקראת הכשרת מורים מתוקנת**. הוצאת מכון ון-ליר בירושלים והקיבוץ המאוחד. אבדור, ש' ודיאמנט, ע' (2011). **זוחות מחקר הערכה (מס' 1-5) בנושא: היבטים ניהוליים וארגוניים בפעילותו של מערך מרכזי הפסג"ה במערכת החינוך בישראל**. משרד החינוך ומכון מופ"ת.

כפיר, דרורה, אבדור, שלומית, ריינגולד, רוני והיישיריק מיכל (2008). **הכשרה ראשונית ופיתוח מקצועי של מורים – תהליך רצוף ומתמשך**. דו"ח מחקר מס' 3 – תשס"ט. תל-אביב: מכון מופ"ת.

Avalos, Beatrice (2011). Teacher professional development in *Teaching and Teacher Education* over ten years, *Teaching and Teacher Education*, 27, 10-20. doi: 10.1016/tate.2010.08.007.

Bransford, John, D., Brown, Ann, L. & Cocking, Rodney R. (Eds.). (1999). **How people learn: Brain, mind, experience, and school**. Committee on developments in the science of learning. Commission on Behavioral and Social Sciences and Education. National Research council. Washington D.C.: National Academy Press. Retrieved [May 06]: <http://www.nap.edu/catalog/6160.html>

- Faster, Christine., Kennedy, A., Reid, L. Mckinney S. (2007). Teachers' continuing professional development: contested concepts, understanding and models. *Journal of In-Service Education* 33(2), 153-169.
- Guskey, Thomas R. (2002, March) Does it make a Difference? Evaluating professional Development , *Educational Leadership*. 45-51.
- Musset, P. (2009). Initial teacher education and continuing training policies in a comparative perspective: Current practices in OECD countries and a literature review on potential effects. *OECD Education Working Papers No. 48*, *OECD Publishing*. Retrieved: March 2012 from: <http://zunia.org/uploads/media/knowledge/teachereducation1282468380.pdf>